

Цой М.П.,
доцент, канд. техн. наук,
Київський національний університет будівництва та архітектури,
м.Київ, Україна

ДИЗАЙН ЯК СКЛАДНА СИСТЕМА

(механізми, інструменти взаємодії)

Анотація: розроблено схему розгляду дизайну як складної системи з відповідною лінгвістикою і суттєвим поповненням системи дизайну новими категоріями, корисними для подальшого теоретичного дослідження і практичного використання. Розглядається стан сучасного дизайну, його мета доцільність існування, гармонійність архітектурно-предметного середовища, технічна досконалість виробів з технологічною доцільністю та економічною ефективністю, ергономічним комфортом та екологічною пріоритетністю. Його соціальне значення-створення забезпеченого і гідного способу життя і праці, художньої образності предметного світу, соціальної самоорганізації і гуманізації суспільства, формування соціальної самосвідомості, натхнення, очищення, ошляхетнення людини, її духовного відродження та оздоровлення, надбання трудової і творчої мотивації і, як наслідок, прогресивного економічного розвитку суспільства.

Ключові слова: дизайн, система, дизайнерська лінгвістика, принципи, засоби, мета, теоретична опора, основи функціонування.

Постановка проблеми. Сучасний стан дизайн ергономічних проектних рішень на Україні вкрай важкий. Об'єкти проектування рідко бувають цілісні з елементами, супідрядними один одному, врівноваженими, єдиними за характером, ладом, масштабними, що несуть певну образну інформацію. У сукупності вони, як правило, еkleктичні, далекі від ансамблевості та єдиного стилю. Все це стримує духовне відродження і прогресивний соціальний розвиток. Інший погляд на систему дизайну дасть можливість поповнити його теоретичну наукову основу та ініціювати відповідні наукові дослідження для усунення розглянутого важкого становища.

Аналіз останніх досліджень. Якщо розглянути сучасний стан дизайну в Україні як окремої галузі науки, то є очевидним, що дослідження в цьому напрямку вказують на приналежність їх до мистецтвознавства [1,2]. Хоча, як доводить практика, в більшості випадках все ж таки існує відокремленість

дизайну від інших напрямків, зокрема, про це свідчать певні лінгвістичні непорозуміння в понятійному апараті, які й заважають успішному розвитку цієї галузі науки.

Формулювання цілей статті. Першим етапом на шляху до усунення розглянутого важкого становища стану дизайну є розробка схеми розгляду дизайну як складної системи з відповідною лінгвістикою і суттєвим поповненням цієї системи новими категоріями, корисними для подальшого теоретичного дослідження і практичного використання.

Основна частина. Схема розгляду дизайну і її узагальнена характеристика.

1. Мета – доцільність існування. Окрім створення гармонійного архітектурно-предметного середовища, технічної досконалості виробів з технологічною доцільністю та економічною ефективністю, ергономічним комфортом та екологічною пріоритетністю необхідно додати найголовніше, соціальне значення – створення забезпеченого і достойного способу життя, художньої образності предметного світу, соціальної самоорганізації і гуманізації суспільства, формування соціальної самосвідомості, натхнення, очищення, ошляхетнення людини, її духовного відродження та оздоровлення, надбання трудової і творчої мотивації і, як наслідок, прогресивного економічного розвитку суспільства.

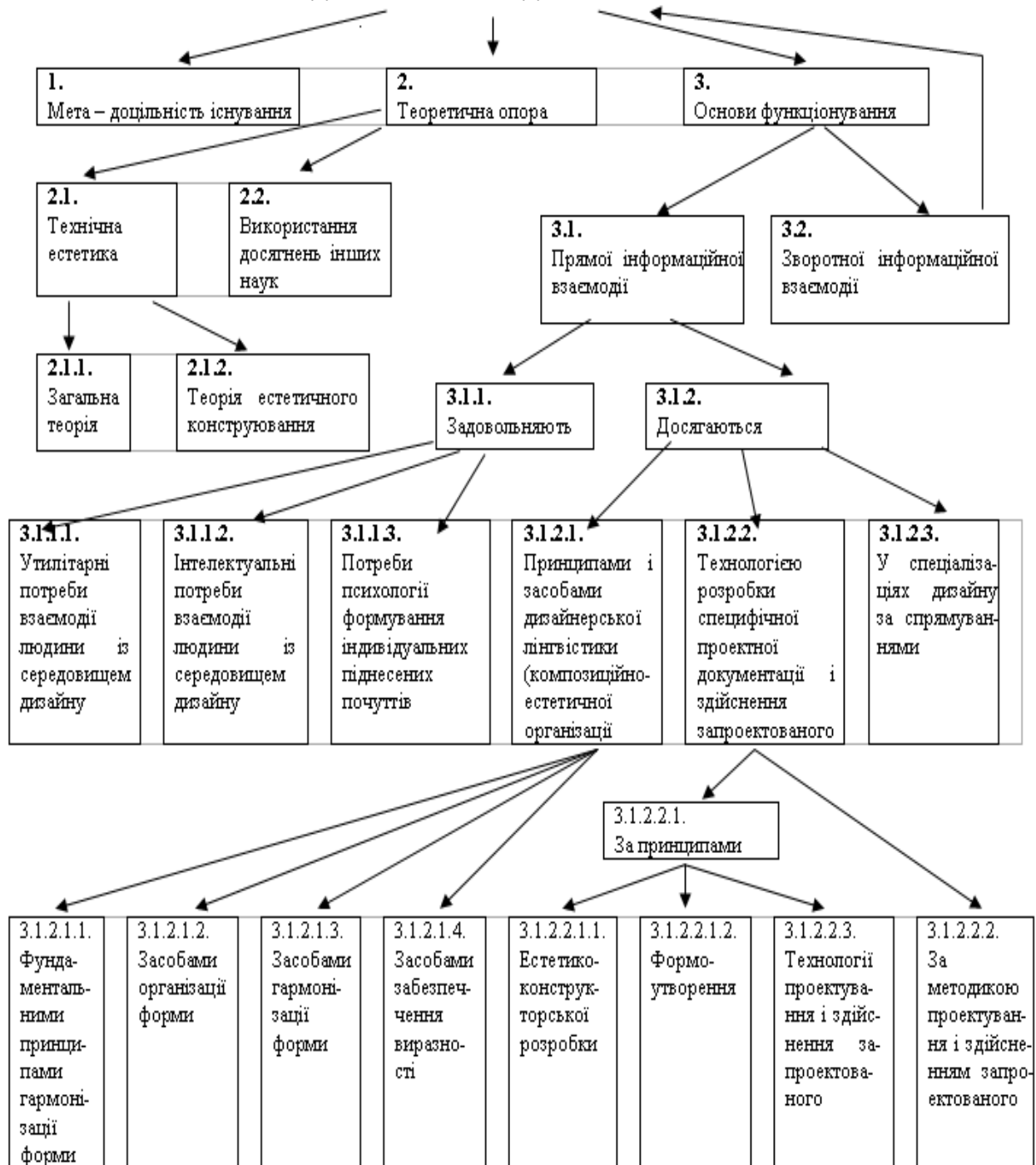
2. Теоретична опора.

2.1. Технічна естетика.

2.1.1. Загальна теорія. Соціологія дизайну, умови виникнення, сучасні проблеми, перспективи розвитку, взаємозв'язок з мистецтвом, технікою і культурою, естетика предметного середовища та її вимоги до промислової продукції і спорудам, оцінка і прогнозування техніко-естетичних і кваліметричних показників якості промислової продукції і споруд, формування оптимального асортименту товарів.

2.1.2. Теорія естетичного конструювання. Місце і типологія естетичного

ДИЗАЙН ЯК СКЛАДНА СИСТЕМА

конструювання у загальній структурі проектування і його автоматизації, закономірності творчого мислення дизайнера, принципи, засоби і методи його професійної діяльності, закони формотворення (зв'язок форми виробу з його геометрією, конструкцією, матеріалом, технологією виробництва, функцією, історичними закономірностями зміни форми і стиля виробу, психологічними особливостями психології почуттєвого сприйняття запроєктованого), дизайнерська лінгвістика (теорія композиції, її категорії, її можливості

створення поетичного художнього образу.

2.2. Використання досягнень інших: соціології, ергономіки, семіотики, історії мистецтв і архітектури, психології, кольорознавства, етики, естетики, архітектурної графіки, мистецтва шрифтів, нарисної геометрії, прикладної геометрії, проєктивної геометрії, аналітичної геометрії, диференціальної геометрії, комбінаторики, інженерного проєктування, комп'ютерної графіки, системотехники, економіки, матеріалознавства, механіки, опору матеріалів, будівельної механіки, кваліметрії, культурології, біоніки, архітектурних конструкцій, ландшафтного проєктування і т.ін.

3. Основа функціонування.

3.1. Прямої інформаційної взаємодії людини з об'єктом дизайну. Комуникативна функція передачі інформації про корисні властивості об'єкта дизайну як середовища, необхідного для життя, праці і відпочинку, з метою задоволення утилітарних, інтелектуальних. Функція відображення дійсності у середовищу дизайну (формування почуттів, категорій мислення і свідомості), передачі змісту інформації, закодованої у середовищі дизайну. Номінативна функція (розуміння образу і призначення об'єкта дизайну і його доцільного здійснення).

3.1.1. Основи функціонування прямої інформаційної взаємодії людини з об'єктом дизайну задовольняють

3.1.1.1. Утилітарні потреби взаємодії людини із середовищем дизайну: ергономічності, функціональності, технологічності і так далі.

3.1.1.2. Інтелектуальні потреби взаємодії людини із середовищем дизайну: розуміння інформативності форми, змістовності її утилітарної досконалості, та його функціонування

3.1.1.3. Потреби психології формування індивідуальних піднесених почуттів: отримання інсайту при осягненні технічної досконалості, отримання естетичної інформації від об'єкта дизайну, отримання почуття комфорту і задоволення від утилітарної та інтелектуальної його досконалості, отримання задоволення чи насолоди від використання пам'ятних знаків, символів, абстрактної композиції на передачу піднесених почуттів конкретного змісту, як і насолоди від гармонійного формоутворення.

3.1.2. Основи функціонування прямої інформаційної взаємодії з об'єктом дизайну досягаються.

3.1.2.1. Принципами і засобами дизайнерської лінгвістики (композиційно-естетичної організації).

3.1.2.1.1. Фундаментальними принципами гармонізації форми: дотримання єдності форми і змісту (семантика), досконалості форми (семантика), вироблення дизайн-морфем.

3.1.2.1.2. Засобами організації форми: структурування і групування самостійних елементів форми композиції у відповідності із законом сприйняття.

3.1.2.1.3. Засобами гармонізації форми: виявлення концептуальної структурності простору (семантика, синтактика, прагматика) розчленованості форми, композиційної геометрії форми, виразності композиційного каркасу точок і ліній форми, тектонічності, масштабу сприйняття, масштабності, пропорційності, композиційних пропорційно-масштабних співвідношень, композиційної пластичності ліній і поверхонь форми, метро-ритмічних співвідношень, модульності, секційності, композиційного контрасту, композиційного нюансу, кольоро-освітлюваних співвідношень, композиційних відмінностей-подібностей, раціональної стилізації, ансамблевості.

3.1.2.1.4. Засобами забезпечення виразності: виявлення об'ємності, тектоніки, рівноваги, вибору матеріалів з потрібними властивостями, освітленості джерелами природного та штучного освітлення з необхідними для виявлення формоутворюючих і психологічних властивостей предметного середовища, кольору, тональності, колориту, фактури, текстури, шорсткості поверхонь об'єктів дизайну.

3.1.2.2. Досягаються технологією розробки специфічної проектної документації і здійснення запроектованого.

3.1.2.2.1. За принципами.

3.1.2.2.1.1. Естетико-конструкторські розробки: механічних можливостей здійснення, діяльнісного (з механічних та етологічних позицій), конструктивного, технологічного, матеріалознавчого, інформаційного,

естетико-проектного образної і морфологічної трансформації.

3.1.2.2.1.2. *Формоутворення: матеріально-утилітарного, культурно-естетичного.*

3.1.2.2.1.3. Технології проектування і здійснення запроєктованого: ототожнення суб'єкта і об'єкта творчості, структурно-поетапної побудови процесу проектування, реалізації фундаментального тезарусу, корекції проектування на основі зворотного зв'язку.

3.1.2.2.2. *Методикою проектування і здійснення запроєктованого.* Досягаються маркетинговим підходом до проектування з аналізом споживчих та естетичних властивостей морально застарілих прототипів виробів і об'єктів дизайну і техніко-естетичним завданням розробки нових, вільних від недоліків об'єктів дизайну. Використанням методик і прийомів організації евристичної розумової діяльності та операцій, принципів і правил, що дисциплінують таку діяльність у процесі проектування на різних етапах (підготовчому, дизайнерській пропозиції, її розробки, завершення, реалізації).

3.1.2.3. Досягаються у спеціалізаціях дизайну за спрямуваннями: промислового дизайну (машинобудівної техніки, літакобудування, транспортних засобів, меблів, електропобутової техніки та світильників, товарів широкого споживання), графічного дизайну тощо.

3.2. *Основи функціонування зворотної інформаційної взаємодії людини з об'єктом дизайну.* Надбання гідного способу життя, праці і відпочинку, орієнтації на спроможність подолання скрутних становищ, на досягнення успіхів, достатку, благополуччя й процвітання як програмування здоров'я, вдачі, надії та віри у здійснення бажань, у краще майбутнє.

Висновки. Розгляд дизайну як складної системи дасть можливість вдосконалити його теорію, звернути увагу на енергетичні поля впливу композиційних частин між собою.

Перспективи подальших досліджень пов'язані із отриманням потрібних за змістом морфем дизайну і розширенням можливостей вдалого їх практичного застосування з точки зору семантики, синтактики і прагматики.

Література

1. Михайленко В.Є., Яковлев М.І. Про паспорт спеціальності 05.01.03 “Технічна естетика”, затверджений Президією ВАК України (Постанова №41-08/1).

1. Бердинських С.О. До питання порівняльного аналізу змісту програм наукових спеціальностей “Технічна естетика” (05.01.03) і “Дизайн” (17.00.07) / “Технічна естетика і дизайн”. Науково технічний збірник.– К.: Вшол, 2012 р. - Вип. 11. – С.14-18.

Аннотація

Цой Н.П. Дизайн как сложная система. Разработана схема анализа дизайна как сложной системы с соответствующей лингвистикой и значительным пополнением системы дизайна новыми категориями, полезными для дальнейшего теоретического исследования и практического применения. Рассматривается положение современного дизайна, его метацелесообразность существования, гармония архитектурно-предметной среды, техническое совершенство изделий с технологическим достоинством и экономической эффективностью, эргономическим комфортом и экологическим приоритетом. Его социальное значение обеспеченного с достойным способом жизни и труда, художественной образности окружающего мира, социальной самоорганизации и гуманности общества, формирование социального самосознания, вдохновения, очищения, облагораживание человека, его духовного возрождения и оздоровления, приобретения трудовой и творческой мотивации и, как следствие, прогрессивного экономического развития общества.

Ключевые слова: дизайн, система, цель, теоретическая опора, основы функционирования, дизайнерская лингвистика, методы.

Abstract

Tsoy M. Design as a complex system. The system of design consideration is developed as a complex system with the appropriate linguistics and substantial addition of new categories that are useful for the further theoretical research and practical use. It is considered condition of contemporary design, its purpose is a propriety of existence, the harmony of architectural and objective environment, technical perfection election of technological feasibility and economic efficiency ergonomical comfort and environmental sustainability. Its social value is creating of provided and worthy way of life and work, artistic figurativeness of the physical world, social self-organization and humanisation of society, the formation of social identity, inspiration, purification, ennoblement of person, his spiritual rebirth and recreation, perception of work and creative motivation and therefore progressive economic development of society.

Keywords: design, system, purpose, theoretical support, direct information link linguistics design, methods.